

ребности и реализация. Умението да се познават качествата на коня, да се отглежда и обзядва, да се изтъкне най-хубавото (дори и в изкуствено създаден вид) в него при продан, и т. н. превръщат циганина в световно известен коневъд и джамбазин. Както бе вече казано, и във византийската, а по-късно и в османската армия циганите не само вървели с обозите и обслужвали тези армии на най-елементарно равнище, но и играели важна роля в системата на военните доставки на необходимия материал (коне, муниции, фураж и т. н.) за военната конница и военните обози.

Отглеждането на коне и производството на каруци (и то годни за трудни и дълги преходи по друмищата на света), както и тяхната бърза и качествена репаратура принудили циганите да формират великолепни качества в сферата поне на три много важни за времето професии, - тези свързани с обработката на кожа, дърво и метал. Ромите умеели да изработват различни изделия, необходими както за конете (различните амуниции от поводите до седлото), така и за техните ездачи (бичове, колани, ботуши и прочее). Те познавали почти всички видове дърво, нужни за направа на различни изделия, - като се започне от най-малката кошничка и панерка и се стигне до обозните каруци, взети на въоръжение в съответните (византийска и османска) армии. Те придобили и тайната на обработката на метала, от който също правели и предлагали на пазара най-различна продукция, - като се започне от клинците за подков, мъжкия колан и юздата на коня и се стигне до здравата и фина изработка на бойния меч и ятаган.

В този смисъл, обработката на кожи, дърво и метал, свързани първоначално тясно с коня и каруцата, легнала в основата на редица значими и престижни професии и занаяти, които се превърнали във "вечни" спътници на трудово-професионалния облик и реализация на ромите.

Между впрочем, **ролята на каруцата** и особено на коня в живота на циганите има далеч по-голяма етническа, етносоциална, етнопсихологическа, етнонравствена и друга стойност. Каруцата и конят, заедно с ромското семейство, характерно с неговото многодетие, представляват базовия градивен материал на таборната организация на ромския на-